

Pradžia>Teisės specialistų paieška>Teisinių profesijų rūšys

Teisinių profesijų rūšys

Švedija

Šioje dalyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Švedijoje. Prokurorai Teisėjai Advokatai Notarai Kitos teisininkų profesijos

Teisininkų profesijos. Įžanga

Prokurorai

Organizacinė sistema

Prokuratūros tarnybą sudaro **Prokuratūra** (*Åklagarmyndigheten*) ir **Ekonominių nusikaltimų tyrimo biuras** (*Ekobrottsmyndigheten*). Abi institucijos tiesiogiai atsakingos Vyriausybei (Teisingumo ministerijai). Švedijos prokuratūrai vadovauja generalinis prokuroras, o Ekonominių nusikaltimų tyrimo biurui – generalinis direktorius. Už prokuratūros darbą ir vadovavimą jai atsakingas **generalinis prokuroras** (*Riksåklagare*), kuris yra aukščiausiasis valstybės prokuroras.

Generalinis prokuroras yra atsakingas už teisinę plėtrą, **Aukščiausiojo Teismo** veiklą ir administracinių užduočių vykdymą. Už konkrečias prokuratūros sritis atsakingi **vyresnieji prokurorai**. Prokurorus skiria generalinis prokuroras. Jie paskiriami į apylinkes, kuriose dirba kaip **apylinkės prokurorai**. Kai kurie apylinkės prokurorai specializuojasi tam tikrose srityse. Apylinkių prokuratūrų yra 32. Be to, yra trys tarptautinės ir keturios nacionalinės prokuratūros, dirbančios su tam tikromis bylomis. Kiekvienos apylinkės prokuratūrai vadovauja **vyriausiasis prokuroras**.

Priimdami sprendimus visi prokuratūros prokurorai yra nepriklausomi, o tai reiškia, kad vyresnysis prokuroras negali nuspręsti, kokius sprendimus jam pavaldus prokuroras gali priimti byloje, už kurią jis yra atsakingas. Prokurorais tapti gali tik Švedijos piliečiai. Be to, norint dirbti prokuroru, būtina turėti teisės magistro laipsnį ir teisinio darbo patirties, tai yra, būti dvejus metus dirbusiam žemesniosios instancijos teisme. Tam tikrais atvejais teisės magistro laipsniui prilyginamas kitoje Skandinavijos šalyje įgytas teisininko išsilavinimas. Prokurorai pirmiausia priimami kaip **prokurorai stažuotojai** devyniems mėnesiams ir jiems paskiriamas padedantis kuratorius. Po to, prieš paskiriant prokurorą eiti apylinkės prokuroro pareigas, jis atlieka dvejų metų mokomosios darbo praktikos kursą.

Stokholme, Geteborge ir Malmėje veikia specialūs prokuratūros **plėtros centrai**, kuriems vadovauja vyresnysis prokuroras. Šie centrai rengia metodikas ir vykdo teisinę plėtrą atitinkamose baudžiamosios teisės srityse ir veikia kaip žinių centrai pagal savo kompetencijos sritis. Jie taip pat vykdo tolesnius teisinius tyrimus ir priežiūrą, pavyzdžiui, nagrinėja skundus dėl prokurorų sprendimų.

Funkcijos ir pareigos

Trys pagrindinės prokuroro pareigos yra:

vadovauti nusikaltimų tyrimams;

nuspręsti, ar pareikšti kaltinimus kaltinamajam;

dalyvauti teismo posėdžiuose.

Prokuroras vadovauja ikiteisminiam apysunkių ir sunkių nusikaltimų, kai asmuo pagrįstai įtariamas įvykdęs nusikaltimą, tyrimams. Jeigu yra ypatingų priežasčių, prokuroras gali vadovauti ir kitų nusikaltimų tyrimams. Prokuroras, kaip ikiteisminio tyrimo vadovas, privalo užtikrinti, kad nusikaltimas būtų tiriamas tinkamai. Nesunkius nusikaltimus nuo pradžios iki pabaigos tiria policijos pareigūnai.

Kai ikiteisminį tyrimą vykdo prokuroras, jam padeda policija. Prokuroras vykdo nuolatinę tyrimo kontrolę ir priima sprendimus dėl taikytinų tyrimo priemonių ir reikiamų sprendimų. Užbaigus ikiteisminį tyrimą, prokuroras nusprendžia, ar reikia kelti bylą. Tai taikoma ir ikiteisminiam tyrimui, už kurį atsakinga policija.

Kita svarbi prokuroro darbo dalis – parengti bylas ir dalyvauti teismo posėdžiuose. Priimdamas sprendimą pareikšti kaltinimus ir kvalifikuodamas nusikalstamą veiką, prokuroras nustato baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme ribas. Teisme prokurorai dažniausiai būna vieną arba dvi dienas per savaitę. Tik generalinis prokuroras turi teisę iškelti bylą arba palaikyti kaltinimus Aukščiausiojo Teisme. Tačiau jis turi teisę paskirti pavaduojantį Generalinės prokuratūros prokurorą arba kitą prokurorą atstovauti generaliniam prokurorui Aukščiausiojo Teisme.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos apie prokurorus galima rasti viešai prieinamoje [Prokuratūros interneto svetainėje](#).

Teisėjai

Organizacinė sistema

Nuolatinis teisėjas (*ordinarie domare*) skiria Vyriausybė nepriklausomos valstybinės patariamąsios tarnybos – Teisėjų tarybos (*Domarnämnden*) – rekomendacija. Nuolatinis teisėjas gali būti atleistas iš pareigų iš esmės tik Vyriausybės dokumente (*regeringsformen*) nustatytais atvejais.

Teisėjais tapti gali tik Švedijos piliečiai. Be to, norint dirbti teisėju, būtina turėti teisės magistro laipsnį. Tam tikrais atvejais teisės magistro laipsniui prilyginamas kitoje Skandinavijos šalyje įgytas teisininko išsilavinimas. Dauguma nuolatinį teisėjų dirba apylinkių ar administracinių teismų, apeliacinių teismų arba administracinių apeliacinių teismų teisėjais. Apeliacinio teismo ar administracinio apeliacinio teismo vadovas yra vadinamas pirmininku (*president*), o apylinkės teismo arba administracinio teismo – vyriausioju teisėju (*lagman*). Aukščiausiojo Teismo ir Aukščiausiojo administracinio teismo teisėjai vadinami **aukščiausiais teisėjais** (*justitieråd*).

Daugelis nuolatiniais teisėjais skiriamų asmenų karjerą pradeda tradiciškai: dvejus metus dirba **teismo referentais apylinkės teisme** [PDF](#) (329 Kb) [SV](#) arba **administraciniame teisme** [PDF](#) (281 Kb) [SV](#), o vėliau teikia savo kandidatūras tapti teisėjais asistentais arba teismo referentais (*fiskal*) apeliaciniame teisme arba apeliaciniame administraciniame teisme. Ne mažiau negu po vienų metų darbo tokiam teisme **teisėjas stažuotojas** turi bent dvejus metus dirbti teisėju asistentu apylinkės teisme arba teismo referentu administraciniame apeliaciniame teisme. Po to jis bent metus turi dirbti apeliaciniame teisme arba administraciniame apeliaciniame teisme asocijuotu teisėju. Sėkmingai užbaigęs šį bandomąjį laikotarpį, teisėjas stažuotojas yra paskiriamas apeliacinio teismo arba administracinio apeliacinio teismo asocijuotu apeliaciniu teisėju. Teismo referentai ir asocijuoti teisėjai – **nuolatinį teismuose dirbančių teisėjų** pareigų pavyzdžiai. Teismuose taip pat dirba tam tikras **teisininkų referentų** [PDF](#) (280 Kb) [SV](#) ir **pranešėjų** [PDF](#) (281 Kb) [SV](#) skaičius.

Kiekviename apylinkės teisme, apeliaciniame teisme, administraciniame teisme ir administraciniame apeliaciniame teisme dirba tam tikras **tarėjų** (*nämndemän*) skaičius. Tarėjus ketverių metų laikotarpiui skiria:

teismo apylinkės savivaldybių tarybos;

apygardų, patenkančių į administracinio teismo, apeliacinio administracinio teismo ar apeliacinio teismo jurisdikciją, tarybos.

Tarėjai dalyvauja nagrinėjant specifinius ir teisinius klausimus ir priimant sprendimus kiekvienas turi po vieną balsą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos apie teisėjus ir tarėjus galima rasti [Švedijos teismų interneto svetainėje](#) ir [Švedijos teisėjų asociacijos interneto svetainėje](#) (informacija apie teisėjus).

Teisininko profesijos organizacinė sistema: teisininkai

Advokatai

Pagal Švedijos įstatymus tik [Švedijos advokatų asociacijos](#) (Sveriges Advokatsamfund) nariai gali vadintis profesiniu **advokato** (*advokat*) vardu. Kad taptų **asociacijos nariu**, asmuo turi atitikti, be kita ko, šiuos reikalavimus:

būti nuolatinis Švedijos ar kitos Europos Sąjungos valstybės, Europos ekonominės erdvės arba Šveicarijos gyventojas;

būti išlaikęs kvalifikacinį egzaminą, suteikiantį teisę eiti teisėjo pareigas, t. y. Švedijoje privaloma turėti teisės magistro kvalifikacinį laipsnį;

turėti ne trumpesnę kaip trejų metų kvalifikuoto teisinio darbo stažą ir prašymo pateikimo metu užsiimti teisine veikla;

baigti Švedijos advokatūros mokymo kursą ir išlaikyti egzaminą;

būti geros reputacijos ir pasižymėti kitomis advokato profesijai būtinomis savybėmis.

Kandidatams iš kitų ES ar EEE valstybių bei Šveicarijos taikomi specialūs reikalavimai: kad taptų advokatais, jie privalo atitikti savo gimtojoje šalyje taikomus kvalifikacinius reikalavimus.

Sprendimus dėl narystės prašymų priima Švedijos advokatų asociacijos valdyba.

Švedijos advokatų asociacija įkurta asmenine iniciatyva 1887 m., o oficialus statusas jai suteiktas 1948 m. įsigaliojus Teismo proceso kodeksui. Šiuo metu asociacija vienija apie 4 700 narių.

Asociacijos veikla yra reglamentuojama Teismo proceso kodekso nuostatomis ir vyriausybės patvirtintais Asociacijos veiklos nuostatais. Šios pagal privatinę teisę įsteigtos asociacijos tikslai yra šie:

išlaikyti aukštus etinius ir profesinius teisininko profesijos standartus;

stebėti pokyčius ir stengtis užtikrinti, kad atsižvelgiant į juos būtų naudojamos asociacijos patirtimi;

ginti bendruosius profesinių advokatų interesus ir toliau skatinti jų bendradarbiavimą ir sutarimą.

Asociacija vykdo ir tam tikras valstybines funkcijas. Pagal Teismo proceso kodeksą jai patikėtos ir administracinės užduotys, taigi ji veikia kaip valdžios institucija, visų pirma sprendžiant drausminius klausimus.

Asociacijos veiklą reguliuojančiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti pagalbos ir konsultacijų, teikiamų teisinės pagalbos prašantiems asmenims, kokybę.

Pagal Teismo proceso kodeksą asociacijos nariai privalo laikytis profesinės etikos normų. Jų veiklą prižiūri Advokatų asociacija ir Teisingumo kancleris.

Konkrečiai advokatų veiklą prižiūri Advokatų asociacijos etikos taryba. Jei ši taryba mano, kad advokatas pažeidė elgesio kodeksą, ji gali nustatyti jam drausmines nuobaudas.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Švedijos advokatų asociacijos interneto svetainėje](#).

Teisės patarėjai

Teismo procese dalyvaujantis **teisės patarėjas** nebūtinai turi būti advokatas, tačiau teismas turi pripažinti teisės patarėją tinkamu šioms pareigoms. Iš esmės valstybės gynėjais gali būti skiriami tik advokatai.

Notarai

Organizacinė sistema

Be **valstybės notaro** (žr. toliau pateiktą informaciją), Švedijoje nėra specialias funkcijas atliekančių notarų.

Notarą skiria [Apygardos administracinė valdyba](#) (*länsstyrelsen*). Notaras privalo turėti teisinį išsilavinimą, mokėti švedų kalbą ir būti tinkamas kitais atžvilgiais.

Funkcijos ir pareigos

Teisinių duomenų bazės

Viešo šios profesijos žinyno ir (arba) interneto svetainės nėra.

Papildomos informacijos apie notarus galima rasti kai kurių apskričių administracinių valdybų interneto svetainėse.

Notaro funkcija – padėti gyventojams tvarkyti įvairius reikalus, kaip antai:

tvirtinti parašus, nuorašus, vertimus ir kitą informaciją apie dokumentų turinį;

kai kuriais atvejais dalyvauti liudytoju teisme;

prižiūrėti burtų traukimą;

užbaigus patikrinimus ar tyrimus, pateikti pažymą apie savo pastebėjimus;

priimti pareiškimus apie teisinio ar ekonominio pobūdžio aplinkybes ir pateikti jas trečiajai šaliai;

patvirtinti, kad institucija ar asmuo turi teisę atlikti tam tikrus veiksmus;

išduoti dokumentų legalizavimo ir tvirtinimo pažymas (apostilė) pagal 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvenciją dėl užsienio valstybėse išduotų dokumentų legalizavimo panaikinimo.

Teisinių duomenų bazės

Viešo šios profesijos žinyno ir (arba) interneto svetainės nėra.

Papildomos informacijos apie notarus galima rasti kai kurių apskričių administracinių valdybų interneto svetainėse.

Kitos teisininkų profesijos

Švedijos teismo sprendimų vykdymo tarnyba (*Kronofogdemyndigheten*) yra atsakinga už skolų išieškojimą ir kitų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimą. Šioje tarnyboje dirba **antstoliai** (*kronofogde*), turintys užtikrinti, pvz., kad teismo sprendimai būtų vykdomi pagal įstatymus. Antstolio profesijos Švedijoje galima išmokyti. Tam reikia būti Švedijos piliečiu, turėti teisės magistro arba lygiavertį išsilavinimą ir teisę dirbti teismo referentu (*notarie*). Tam tikrais atvejais pastarąją gali pakeisti speciali patvirtinta praktika arba gali būti taikoma supaprastinta procedūra.

Paskutinis naujinimas: 20/02/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.